

Mezní léto

Nemohla z těch mužských usnout. Byli příliš blízko, slyšela, jak dýchají, leskly se jim v přítmí vlhké oči. Sklonila se k tašce pro limonádu. Odchlípila se jí přitom látka u výstřihu a objevil se žlábek mezi prsama. Moc se jí zamlouval. Vlastně byla tou rýžkou posedlá. Netroufla si k mužům vzhlednout, ale doufala, že si jí všimli.

Červencová noční krajina za oknem rychlíku letěla pozpátku do svého ticha. Vlak lomozil, v kupé se už dlouho mlčelo. Každý z pasažérů po svém snil, probíral svá přání, touhy a obavy. Ty její nešly popsat, ale cítila jejich dychtivost. Vztahovaly se ke škvírce ve výstřihu, dechu a lesklým očím, krajíně, která o sobě dávala vědět vůněmi sena, zrající pšenice, podhřibů a pryskyřice.

Cítila se provinile, ale zároveň byla rozrušená a vlastně šťastná.

Tak například, ještě nikdy neměla tak hezké šaty. Smetanově růžové s bílým proužkem. A se špatně ušitým výstřihem, který se odchlipoval. Jakoby nerad. Drobná nehoda, pánové. Co se s ním mamka natrápila! *Ach jo, proč je to pořád takový volatý?! To víš, Světluško, nejsem žádná švadlena. No ale když se nebudeš moc naklánět...* Zalhala, že nebude a těšila se, jak bude.

Na nádraží malinko přehrávala rozpaky dívky, která se neumí a nechce nikam cpát, ale pořád se jich držela. Ne že by někoho z nich znala. Zatím neznal nikdo nikoho. Ale když už si mohla vybrat, s kým stráví noční cestu rychlíkem na Slovensko, volila radši dospělé. A mužské.

Když vlak konečně opustil peron s mávajícím mamkou, nemusela už hrát roli dítěte. Sundala si z culíků infantilní berušky. Vlasy se zhouply k ramenům a pohládily krk a spánky. Otevřela si příruční tašku a mrkla se nenápadně do zrcátka. Dobrý. Skvělý!

Nejstarší v kupé byl zástupce hlavního vedoucího. Pocukávaly mu svaly na spáncích, takže vypadal zranitelně. Další dva se představili jako praktikanti a čtvrtý měl hranatou tašku s nápadným červeným křížem. Určitě zdravotník, nejspíš medik.

Okno šrafovaly dráhy jisker, s kočičí vytrvalostí pozorovala ohnivý déšť. V okně se odrážela medikova tvář. Díval se jí zamyšleně na profil. Všimla si toho a plaše se do skla usmála. Vzápětí si začala představovat, jak a kde by se mohli sblížit. Na výletě? V lese? Zamiloval by se do ní. To by *musel*, protože ona je do něj *blázen* už teď. Zmámeně si představovala *libací noc*. Stalo by se to na nějaké lavičce u volejbalového hřiště. Jako loni

v tuhle dobu s tím... ani jí pak nenapsal. Pohlédla znovu na tmavý odraz pasažérů ve skle drnčícího okna. Zrada. Medik si klidně podřimoval. Její sny o něm okamžitě zplihly jako prapor v nastalém bezvětří. Začala si pro změnu představovat, jak by se asi choval zamilovanej soudruh vedoucí. Jak asi takhle starej chlap líbá? Muselo mu být už nejmíň pětadvacet. Nedokázala se ale ve vidinách o jeho dvoření a vábení pořádně zabydlet, ten tik a věk jí nějak vadil a tak se zaměřila na praktikanty. Ze srovnání vyšel vítězně hezký zrzek. Pih měl málo a vlasy kudrnaté. Jenže tu se probral medik a neočekávaně na ni pohlédl, vrátila se tedy ve svých fantaziích k němu. Proč zrovna na lavičce? Mohl by ji třeba pod nějakou záminkou prohlížet, takže by se jí musel dotýkat. Možná by jí poručil, aby si svlékla tričko. A co když podprsenku?! Vtom se na ni medik usmál. Propadla panice. Ta hanba, ponížení a hrůza, kdyby vytušil, na co myslí! Snění o přítomných mužích ji konečně omrzelo, noc plná prázdninových příslibů ji zmohla, usnula tvrdým spánkem.

Před koncem školního roku ji třídní vytáhla o přestávce na chodbu. Spiklenecky jí oznámila, že pojedou *reprezentovat školu* až na Slovensko. *Na mezinárodní pionýrský tábor*, upřesnila.

„Neříkej jim to,“ hodila bradou ke dveřím třídy. „Takové věci dělají zlou krev.“ V Světluši se pomalu rozzínila radost, marně ji přibrzděovaly podivně *upřímné* řeči soudružky učitelky. „Myslela jsem, že budou chtít nějakou jedničkářku, ale v požadavcích měli, aby vybraná žákyně hlavně uměla zabavit ostatní, prý kvůli těm cizincům. No a ty hraješ na flétnu, kreslíš, recituješ, děláš nástěnky... Řeknu ti to na rovinu, původně jsem si myslela na Anču. Její táta je okresní tajemník strany a ona byla vyfocená před praporem jako vzorná pionýrka. No ale koho tím pobaví, že jo.“ Měla chuť se tomu zasmát, ale soudružka měla zahořklý hlas a pokleslé rysy. Do takových tváří se smát nemá. Chtěla se k tajemníkovic Anče přilísat! Rozsvítilo se Světluši. Ale někde v Praze na pionýrském ústředí to nevěděli, a i kdyby, bylo by jim to šumafuk. „Neudělej nám tam ostudu,“ řekla třídní při odchodu kysele.

Tak se nakonec přece jen *všchno* zúročí! Odznak Julia Fučíka, sto jarních kilometrů, druhé místo na škole ve sběru surovin, třetí ve sběru léčivých bylin, recitace na schůzích, diskusní příspěvky, přehledy zpráv z Rudého práva, vedení Jisker... A to se snažila a dřela bez povzbuzování a uznání od rodičů, což ji ovšem někdy hodně mrzelo.

Hlavně táta se z jejích pionýrských úspěchů neradoval, dokonce něco brblal o kariéristech a mamka mu musela domlouvat. Jenže jak! Prý *jen ji nech. Aspoň se spíš*

dostane na střední školu. Jenže jí šlo přece o víc! Když byla vyhlášená nějaká soutěž, tak se prostě zapojila a logicky chtěla být nejlepší. To je snad špatné? Šla příkladem. Chtěla být vzorem. Vždyť se o tom pořád někde píše – jak je takových lidí zapotřebí.

Z jedné věci byla ale dost otrávená. Taťka s mamkou poslouchali Svobodnou Evropu! Tu šíleně štvavou stanici. Seděli na pohovce pod rádiem jak kuřata pod kvočnou a poslouchali celí vykulení ty děsný řeči plný nenávisti vůči nám. Jak jim vysvětlit, čeho se dopouštějí?! Tuhle je zase přistihla! Stála před nimi v noční košili a nehty palce a ukazováčku si hnětla rty, jako vždycky, když byla v úzkých. Taťka se podíval na mamču, a jako kdyby tam Světluše nestála, povídá: *doufám, že nás neudá.* Ani mamka se na ni nepodívala, jen ho pohladila po ruce. Světlaně se z toho vyvržení udělal vír v hlavě. To ne! Vykřiklo v ní vystrašené dítě. Nejradši by je vzala kolem krku a ujistila je, že je samozřejmě ne... Hnusné slovo. Zalezla pod peřinu a rozbřečela se. Napadlo ji, že před nimi zítra rozstříhá pionýrské šátek a vykašle se pro příště na všechny ty soutěže, odznaky a mety.

Ale po probuzení tu myšlenku zavrhla. Co by z jejího života zbylo?

To radši bude pomalu a houževnatě pracovat na jejich přesvědčování a převýchově.

Nevyspalí pionýři se vyhrabali z vagonu. Jedno rameno výš než druhé táhli kufry, mžourali v ostrém světle červencového poledne, potáčeli se přes nádraží k přistaveným autobusům.

Světluši začalo mezní léto.

Už ne děti a ještě ne dospělí, ale všichni nějak krásní. Přitažlivé, projasněné tváře, slušivá trička, koketní blůzky, přiléhavé kalhoty s kvalitními opasky, kožené páskové sandály... nic tak hezkého, a určitě hrozně drahého, ještě nikdy neviděla. A to měla celkem přehled, neboť občas listovala v *Ženě* a módě, kde nedávno napsala členka Federace kubánských žen, že česká móda triumfuje nad módou USA!

Courala se s novou kamarádkou Lenkou po rozlehlém táboře, prohlížely si *se zájmem* nástěnky a totemy a přitom šilhaly po cizincích. Švédové zaraženě pozorovali domorodé adolescenty v teplácích a hledali si nějakou zábavu. Pár jich pinkalo do míče u volejbalové sítě, další seděli obkročmo na lavicích u polní kuchyně, křehká kráska cosi vyprávěla, štíhlé ruce provázely její řeč motýlím třepotáním, ostatní živě reagovali, cosi namítali, smáli se. Náhle černovlasý hezoun objal gráciézní vypravěčku kolem ramen a políbil ji jemně na spánek. Ona ho na oplátku vzala kolem krku a dala mu *filmovou* pusu. Úplně klidně! To

Světluši vzalo dech. Její tajné sny o něze a přítulnosti zhmotněny v plném světle! Ale Lenka se ničemu nedivila, jen se blouznivě usmívala.

Lenku doporučili na výběrový tábor proto, že její tatínek překládal z ruštiny budovatelské romány. Ona sama se od mala učila nejrůznější jazyky. Nejlíp uměla samozřejmě rusky, ale učila se také estonsky, anglicky a švédsky. Švédsky! Takže prý bude vypomáhat tlumočníci.

Tak dem na to, řekla teď zničehonic a zamířila ke skupině švitořící u polní kuchyně. Zastavila se před nimi, všichni do jednoho k ní zvědavě vzhlédli. *Hejsan*, řekla jim. A pak se do překvapeného ticha rozhovořila celkem plynulou švédštinou a ti hezcí, vymydlení adolescenti ze Severu se šťastně usmívali a všem jely pusy a Světluši se rozbušilo srdce.

Každé odpoledne měli školení. Vedl jej zástupce vedoucího tábora, soudruh Brabenec. Ale ne nějak nudně. Šlo mu prý spíš o to, přátelsky si popovídat. Povalovali se přitom docela klidně na trávniku při okraji lesa, pod sebou deky nebo teplákové bundy, někteří dokonce nastavovali s přimhouřenýma očima tvář slunci. *Ptejte se, na co chcete*, vyzýval je opakovaně soudruh jako nějaký děd Vševěd. Proč jsou tu jen Švédové, už věděli. Poláci dostali lákavější nabídku, a sice přímo ze Sovětského svazu. Blíže nespecifikovaní Afričané odřekli, neboť *momentálně bojují proti kolonialismu*. Podrobnosti soudruh bohužel neznal.

„Proč Švédové nechodí ráno na vztyčování vlajky? Jak to, že nemají ranní rozcvičky?“ Optal se kritickým tónem menší kluk, který měl i teď, kdy to nebylo povinné, na krku rudý šátek.

„Protože ráno vyspávají. Protože jim můžeme těžko poručit. Nejsou vlastně ani pionýři,“ opáčil klidně soudruh Brabenec.

Pionýřům se ovšem poroučet může. Jsou jak cvičené opičky, řekl náhle kdosi prostořeký Světlaně v hlavě, až sebou cukla. Švédy ubytovali ve zděné budově, sruby natož stany pro ně nebyly dost dobré. Dostávali od kuchařů jídlo, kdykoliv si zamanuli. Lilian požadovala před usnutím sklenici mléka s medem. Christine bylinkový čaj. Rolf nejedl maso, Benny odmítal sladké, požadovali prostě samé extrabuřty, zatímco chudí kapitalistického světa hladovějí. Dva kluci si přivezli z domova magnetofon a přehrávali si na pokojích západáckou hudbu. Z okna prýštila muzika divoká a radostná jak ze svatby pekelníků a blažené výskání děvčat. Pionýři se stahovali na hřiště pod jejich oknem, předstírali laxně neurčité míčové hry a do duše jim proudil nepokoj, zvědavost a závist.

Docela rádi by se mrkli, co se na pokojích exotů děje. Jenže jim vstup do centrální budovy *nebyl doporučen*. Soudruh zástupce se zato opakovaně dovolával jejich pionýrské uvědomělosti a kázně:

„Naliju vám čistého vína, vždyť jste vlastně uvědomělý předvoj. Soudruzi v ústředí požádali mládežnickou organizaci ve Švédsku o výběr vhodných mládežníků. Ta ovšem jen rozhodila avízo po středních školách, a kdo chtěl, ten se přihlásil. Takže když jsme si teď nechali přeložit jejich přihlášky, našli jsme v kolonce povolání rodičů třeba: majitel továrny. Nebo taky burzovní makléř,“ zavrtěl hlavou.

„Co to je?“ zasmál se nevěřicně kluk s vlasy žlutými jak kuřecí peří.

„Nějakej hajzl, kterej vykořisťuje pracující,“ odpověděl mu místo vedoucího s nenávistí v hlase hoch s šátkem na krku. Soudruhovi zacukaly souhlasně svaly na spáncích. Lenka na Světluší zamrkala a dala si ruku před pusou, jakože by nejradši vyprskla smíchy.

Byla totiž pionýrka jen na oko. Také její tatínek to nemyslel s budovatelskými romány upřímně. Sice ty *srágory*, jak se ošklivě vyjádřila, opravdu překládal, ale přitom horoval například pro nějakého západáckého Orwella. Lenka se dokonce pionýrskému nadšení klidně vysmívala. No a docela vtipně, takže se Světluše musela smát. A co. Vždyť to nikdo nevidí. A může být ráda, že jí tak chytrá holka důvěřuje. Navíc se s ní dostala do blízkosti dráždivých Švédů...

Držely se jich i při táborovém výletě do Vysokých Tater.

Louky s hořci, kamenité chodničky, drsnou kosodřevinu, plesa blyštivá jak kapesní zrcátka i lišejník na balvanech velkých a oblých jak ovce vnímala Světluše jen jako kulisu lichotící Rolfově tváři. Jak to, že si ho dosud nevšimla, nevěděla, že umí trochu, stejně jako ona, německy? S jakou samozřejmostí jí vzal za ruku! Pomáhal jí do kopce v prudších svazích, i když to nepotřebovala. Shrnoval jí z čela vlasy a bral ji kolem ramen. A je to tu! Jasně že láska! Ale jaká! Suverénní, neulekaná, lahodná a veselá. Světluší bylo jak pstruhovi, který se konečně dostal do prokysličeného proudu. Vůbec jí nevadilo, že Rolfův otec vlastní fabriku na sirky. Ať. Bylo by jí jedno, kdyby dokonce trochu vykořisťoval dělníky. Stejně jsou to všechno plky, říká Lenka.

A pak si Švédové prosadili táborový večírek. Zábavy hostitelů je totiž nudily.

Poslední kapkou byl společenský večer s televizí. Měl být ukázkou domácí

lehkonohé kultury, kterou měli Seveřané podle všeho v oblibě. Simonová zazpívala s Chladilem duet My dva a čas, Rudolf Cortéz krásným hlasem snil: *kdybych já uměl psát básně, napsal bych jak je dnes krásně...* Jenže Švédové si ukazovali na ty pěvce prstem, obraceli oči v sloup a smáli se jim. Mnozí se dokonce obrátili k obrazovce zády a klidně klábosili. No a nejhorší bylo, že se k nim někteří starší pionýři přidali, mezi prvními samozřejmě Lenka, opět vytižená tlumočením. Ani si nevšimli, kdy a kdo televizi vypnul. Brzy nato přišel hlavní soudruh vedoucí a tu spontánní družbu úplně sprostě rozehnal! Ve srubu to Lenka se Světluší a dalšími děvčaty dlouho rozebíraly. Prskaly rozhořčením a vůbec to nemohly pochopit!

Televiznímu večeru předcházela snad ještě horší – filmový. Určitě by se našel veselejší film než Osud člověka. Navíc všichni domácí táborníci ho viděli už stokrát, chodívalo se na něj povinně s celou školou ve dnech výročí osvobození Rudou armádou. Chudák Andrej Sokolov, to co se mu stalo ve válce i po ní bylo nepředstavitelné, drastické a Světlušě pokaždé promáčela kapesník. Ale teď, vlastně už po deváté, ty výjevy ne a ne zabrat. Zvláště když se Švédové bavili, nevěřícně kroutili hlavami a někteří dokonce odešli. Hergot, vždyť ten Sokolov trpěl i za ně! Někteří pionýři se za ně styděli. Ale další se naopak jejich nezájmem nakazili. Není už těch filmů, knížek a řečí o válce a obětech Rudoarmějců nějak moc? Copak svět nic jiného nenabízí?

Světluší momentálně nabízel Rolfovu dlaň – ruce štíhlé a hbité jak lasice po sobě šplhaly a tulily se, mazlily a hladily. To by jeden neřekl, co se dá vyvádět s rukama, zatímco na plátně trpí sovětský voják. Pak dokonce na sebe mrkli a potichu se vytratil.

Sarančata chřestila kastaněty, stráž kopců přistoupila blíž, vzdálené světy v optickém klamu předstíraly, že jsou jen drcené krystaly v modročerném zvonu. Museli si lehnout do trávy a hledět do chřtánu vesmíru. Obkroužil ukazováčkem její tvář a lehce ji políbil. Ne, nesmí plakat. Musela by vysvětlovat proč, a slova tahle chvíle nesnese. Minulost i budoucnost přilajdaly a lačně očichávaly přítomnou chvíli. Bůhví, co mě v životě čeká, říkala si. Určitě zklamání, nějaké neštěstí, nemoc, nuda. Kdybych umřela teď, ve chvíli největšího štěstí, ani by mi to nevadilo.

Začal ji hladit po těle, soustředil se na prsa. To je moc dobře, že je mám, usmívala se v duchu. Copak tohle nechtěla? Proč se ale cítí jako věc? Hleděla urputně do třípytu nad sebou, ale ztratila nějak s tím opojením kontakt. Určitě také proto, že jí začal hníst boky a pak mu dokonce ruka jela jak zmije po stehnu k nejcitlivějšímu a nedotčenému místu, které

ji někdy rozpalovalo a za které se styděla. Náhle se na ni převalil, líbal ji a malinko hryzal a ta hrozná ruka se cpala pod gumu kalhotek. Křičela *nein, nein* ale byl nějak zdivočelej a hned ji neslyšel. *Entschuldige, bitte*, řekl náhle, posadil se, utrl stéblo trávy a začal jej žvýkat. Sedla si také a přetáhla si sukni přes kolena. Položila mu hlavu na rameno, přátelsky ji pohladil po vlasech. Ach jo, zamilovala se do sedmnáctiletého mužského, kterému teď předvedla, že je ještě holčičí třeštidlo.

Ještěže si na večírek v režii Švédů vzala ty růžové šaty. Kdo svůj úbor vyřešil čistou teplákovou soupravou, musel si připadat jako podělaný na svatbě. Švédky se totiž dostavily v kraječkách, silonu a nadýchaných sukniích s tuhými spodničkami, obtočené korálky. Voněly a cvakaly podpatečky, ve vlasech se jim třpytily ozdobné sponky. Kluci přišli vymydlení, v pestrých košilích a s magnetofonem. Lilian s tlumočnicí při boku uvedla blondáka s patkou přes oko, který předvedl kouzla s kartami. Benny vystříhl několik salt a chodil chvilku po rukou. Rolf s Christine žonglovali s jablky. Pak kluci náhle zakřičeli: „Elvis Presley – King Creole!“ a pustili z magnetofonu tu jejich divokou muziku. Před užaslé pionýry vyskočil načesaný červovlasý kluk s kytarou, v upnutých kalhotách a stříbrně vyšívané košili. Dábelsky se zmítal, poskakoval a předstíral, že zpívá a hraje on. Byla to legrace, ale také z toho krásně mrazilo.

Pak přišli na řadu pionýři. Světlušě vystoupila s flétnou a zahrála druhou větu Bachovy sonáty C dur. Vybrala si ji pro svižné tempo, ale na toho jejich Elvise neměla. Další pionýr zahrál na harmoniku Šavlový tanec od Chačaturjana, krojovaná dvojice z Bratislavy vyhazovala paty při čardáši. Švédové tleskali jak diví, až měla Světlušě starost, jestli to nemyslí ironicky. Pak poručili přistrkat židle ke zdi a pustili tu jejich západáckou hudbu. Vyhazovali ruce a nohy, kroutili se jak háďata, blbnuli, hudba jančila a Rolf učil v tom blázinci Světlušě figury, přidali se pionýři, kteří zapomněli, že jsou uvědomělý předvoj. Nakažlivá radost zvířila sukňě, rajtovala v duši a prýštila okny k užaslým kopcům.

Do nejlepšího vtrhl soudruh vedoucí tábora a poručil odchod a vyklizení sálu, neboť prý bude za hodinu večerka a vůbec měl takové ty zchlazovací řeči.

Svině, řekla tiše Lenka a nebylo co dodat.

Vlak dusal zpět, do všedních dnů. Panebože, kde až je Švédsko! Neznala nikoho, kdo by se tam byl kdy podívat! Láska obsadila tělo i duši, rozlila se v ní těžká a sladká jak malinový

sirup.

„Máš jít k soudruhovi,“ vyrušil ji z něžných představ uvědomělej chlapec s rudým šátkem.

Vedoucí tábora na ni hleděl nějak cize. Listoval v deskách s papíry a pak vypálil: *Tak jaký máš dojem z pobytu v táboře? Překvapili tě něčím Švédové? Čím? Co říkali? Cos jim odpověděla? Které jejich chování odsuzuješ? Víš, že ten Rolf je syn kapitalisty? Ty si s ním budeš dopisovat?* Odpovídala jen ve slabikách a zmatečně. Soudruh ve svazácké košili si všechno zapisoval.

Co je vám do toho? Křičela v sobě. Všechno pošpiníte! Miluju ho. A jsem zoufalá!

Uběhly dva týdny. Horká srpnová noc zaháněla spánek. Pocítila žízeň a zamířila do kuchyně. Taťka s mamkou tu zase jednou seděli pod rádiem. Hlas z rozhlasu zněl vzrušeně. Mluvil česky, ale jinak než znala. Říkal: demokratické principy, totalitní režim, svoboda projevu, tržní hospodářství... Přisedla k mamce a přitulila se k ní. Táta se na ni usmál.

Co kdyby říkali něco o Švédsku? Hlesla na vysvětlenou.